

Stichting WORM

Geadviseerd subsidiebedrag: € 419.698

Gevraagd subsidiebedrag: € 615.623

Over de instelling

Stichting WORM (hierna: WORM), ontwikkelinstellingen, Rotterdam

De kernactiviteit van WORM is het presenteren, ondersteunen, initiëren en ontwikkelen van alternatieve kunstvormen. WORM is een multidisciplinair podium waar het experiment niet geschuwd wordt. De instelling wil een plek zijn voor optimisme en fantasie, waar ‘vonken overslaan tussen makers en publiek’. WORM wil haar activiteiten de komende subsidieperiode verbreden en verdiepen. Het ontwikkelingsprogramma Levels brengt vernieuwende vormen van hiphop. Naast makersfestivals heeft WORM een community-programma opgezet met ruimte voor de verschillende diaspora's die Rotterdam rijk is. Werkzaam op het grensgebied van kunstdisciplines voelt WORM zich vooral thuis bij performancekunst.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.47 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting WORM een subsidiebedrag toe te kennen van € 419.698.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Sinds vier jaar maakt WORM deel uit van de categorie Ontwikkelinstellingen van de Culturele basisinfrastructuur (BIS). In de subsidieperiode 2021 - 2024 ging de instelling als jonge BIS-instelling voortvarend van start en wist tijdens de coronaperiode een relevante rol te vervullen door bijvoorbeeld actief te worden op haar eigen radiostation. Met het vertrek van de directeur-bestuurder medio 2022 slaagde de instelling er niet in het hoge niveau te behouden. Het was toen niet altijd goed duidelijk wat de talentontwikkeltrajecten bij WORM behelsden. De instelling besloot in die periode dat zij afscheid wilde gaan nemen van het diffuse Open City-profiel en nam zich voor de activiteiten meer te kaderen.

Op 1 januari 2024 zijn de nieuwe artistiek directeur en de nieuwe zakelijk directeur officieel bij WORM van start gegaan. Deze nieuwe directie begon al in november 2023 en was ook verantwoordelijk voor de aanvraag. De raad heeft waardering voor het feit dat de directie in een korte tijd een kwalitatief goed plan

heeft opgesteld, dat getuigt van ambitie en karakter. De raad heeft vertrouwen in de nieuwe directie die de voorgestelde plannen gaat realiseren.

Nadat de instelling in de vorige subsidieperiode via het thema Open City de deuren had opengezet en drempels had verlaagd, kiest WORM nu voor verdieping en verbreding via haar programma's onder de noemer Ultimate Playground. De instelling wil ruimte bieden voor nieuwe perspectieven en bijdragen aan 'vrolijk makende meerstemmigheid'. De pluriforme perspectieven zijn volgens de instelling onmisbaar. WORM doet dit door een plek te faciliteren voor experimenten en voor spelen. De instelling schrijft dat dit zorgt voor onvoorspelbaarheid die creativiteit bevordert en de blik verruimt. Zo worden ook toeschouwers uitgedaagd om (mede)maker te zijn.

De programma's van WORM worden getoetst op grond van hun bijdrage aan drie artistieke uitgangspunten: Culture of Play (de mens als spelend wezen), Pleasure Activism (optimisme voor de toekomst), en een Vruchtbare Grond (voeden van een ultiem speelveld). De raad vindt dit artistieke referentiekader goed passen bij het profiel en de geschiedenis van de instelling. Hij ziet mooie programmalijnen die bijdragen aan het verkennen van de verschillende perspectieven.

De ontwikkeltrajecten van WORM kennen diverse vormen. Zo zijn er onder meer talentontwikkelingstrajecten, gefaseerde maakperiodes en korte en lange residenties in de werkplaatsen. Volgens de plannen van WORM gaat het voor de subsidieperiode 2025 - 2028 om tachtig residenties per jaar. Hoewel de raad graag meer had gelezen over de aard en structuur van de begeleiding van talenten, onderkent hij dat WORM een open en eigen karakter heeft waarmee het een grote diversiteit aan makers trekt die spontaan of op uitnodiging binnen stappen. De trajecten zijn, conform het profiel van WORM, niet uitgestippeld maar geven de makers ruimte om te experimenteren, te bevragen, te produceren en te presenteren. De raad ziet dat WORM onderdeel is van het ecosysteem en landelijke betekenis heeft.

De instelling zet in op decentralisering van de totstandkoming van producties, waarbij partners programma's kunnen presenteren en ontwikkelen. Hierbij is de ontwikkelfunctie een mengvorm van produceren, talentontwikkeling en het verdiepen van het genre. Ontwikkeling gaat bij de instelling samen met presentatie. Hierbij zorgt WORM door verbinding met haar nationale en internationale netwerk voor verspreiding van programma's en makers. In de aanvraag noemt de instelling internationale partners zoals Het Bos (België), LOCH (Duitsland), Cafe Oto (Verenigd Koninkrijk) en Out of Site Chicago (Verenigde Staten). De raad is nieuwsgierig hoe deze samenwerkingen worden uitgewerkt ten behoeve van de ontwikkeling van makers.

WORM heeft een duidelijke signatuur en haar zeggingskracht is groot. Ook zijn er talentontwikkelingsprogramma's terwijl daarnaast innovatie en genreontwikkeling een belangrijk onderdeel van de activiteiten zijn. Bij de ontwikkeling van makers op het gebied van podiumkunsten, beeldende kunst, populaire cultuur en ritueel, ligt de nadrukkelijke focus op performance. De raad had in de aanvraag graag beter toegelicht willen zien welke talenten worden begeleid. De activiteiten van WORM laten zich lastig categoriseren, maar dat is ook de kracht van de instelling en WORM ontwikkelt met haar activiteiten een mentaliteit die als een eigen artistiek genre en discipline omschreven kan worden.

Maatschappelijke betekenis

In de subsidieperiode 2021 - 2024 was de maatschappelijke betekenis van WORM groot. De instelling diende als een multidisciplinaire plek waar iedereen terecht kon. Tijdens de coronapandemie viel WORM in positieve zin op. Zo werd de ruimte gebruikt om haar te knippen, voedsel te bereiden en radio te maken.

De raad heeft er op grond van het plan vertrouwen in dat het werk van de instelling ook in de subsidieperiode 2025 - 2028 maatschappelijk relevant zal zijn. Thema's zoals feminisme, ecologie, de aarde en de relatie tussen mens en natuur zijn onderdeel van de verschillende makerspraktijken. Ook wil WORM de drempels verder verlagen en gaat zij contacten leggen met opleidingen. Daarbij wil de instelling niet alleen studenten en scholieren ontvangen maar ook zelf bij opleidingen spreken over haar programma's en methoden. De raad ziet dat als een interessante ontwikkeling maar had graag meer gelezen over de aanpak hiervan.

In de context van het grote tekort aan psychologen- en huisartsenpraktijken in Rotterdam en geïnspireerd door de diverse welzijnsorganisaties waarmee WORM verbonden is, onderzoekt de instelling of de ruimte boven de galerie verhuurd kan worden aan een queer-vriendelijke psychologenpraktijk. De instelling ziet in de toekomst een combinatie van eerst zorg en daarna dansen. De raad ziet dit als een mooi voorbeeld van – zoals WORM het zelf omschrijft – 'buiten de lijntjes dromen'.

De instelling heeft brede samenwerkingsverbanden met verschillende regionale en nationale partners die bijdragen aan de pluriformiteit van haar perspectieven. WORM heeft ook een nachtvergunning waar in de programmering, net als overdag, gezocht wordt 'naar pluriforme perspectieven die vanuit optimisme bijdragen aan een meerstemmige toekomst'. Bij de clubavonden wordt ook verdieping aangeboden in de vorm van talks, exposities en performances. De raad ziet potentie in de nachtprogrammering met de verdiepende programma's.

De instelling is in de aanvraag voldoende ingegaan op de toepassing van de kernwaarden van de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. De instelling gaat in de aanvraag in op sociale veiligheid. Die wordt

geborgd door een onafhankelijke vertrouwenspersoon. Op afspraken over eerlijke beloning wordt in de aangeleverde stukken uitgebreid ingegaan. De instelling gebruikt de cao Poppodia en Festivals als richtlijn.

De instelling beschrijft uitgebreid hoe ze de Code Diversiteit en Inclusie in de omgang met medewerkers en personeel toepast. Ook heeft de instelling het beleid om de diversiteit in het de raad van toezicht te bevorderen uitgebreid toegelicht.

Toegankelijkheid

WORM heeft in de subsidieperiode 2021 - 2024 een breed publiek getrokken met de uitstraling dat ze aan iedereen een plek biedt. De instelling stond en staat bekend als een plek waar veel mogelijk is. De galerie van WORM bood onderdak aan beeldend kunstenaars met een voorkeur voor nooit vertoond werk; er was een jongerenkunstbeweging met de ART-Gang; er waren filmvoorstellingen, clubavonden, talks, muziek, residenties en workshops. Het zijn activiteiten van WORM zelf, soms in cocreatie met gemeenschappen en kunstenaars uit de stad, maar ook met makers uit het buitenland. In 2023 werd de campagne 'Ask for Angela' bij WORM geïntroduceerd om te streven naar veilig uitgaan voor publiek. Deze campagne, die zijn oorsprong in Groot-Brittannië heeft, werd in 2019 door BNNVARA naar Nederland gehaald. De raad is positief over dit initiatief om de veiligheid te vergroten.

Het cultuurhuis WORM blijft ook in de subsidieperiode 2025 - 2028 een plek bieden aan alternatieve kunstvormen die elders vaak geen podium krijgen. Door de grote aantallen diverse makers komen er ook verschillende typen publiek bij WORM. Welke concrete stappen de instelling gaat zetten om een (nog) diverser publiek te bereiken of wat de samenstelling van het publiek is, wordt de raad echter onvoldoende duidelijk.

Na de campagne 'Ask for Angela' om veilig te kunnen uitgaan, wil de instelling nu een team van 'Angels' formuleren als een *awareness team*. Tijdens de nachtprogrammering kan dit team handelen om een veilige en inclusieve omgeving te bewaken. Ook beoogt de instelling samen te werken met andere nachtcultuurinstellingen door het ontwikkelprogramma voor hen open te stellen. Daarnaast experimenteert de instelling met prikkelarme evenementen en wordt samengewerkt met gemeenschappen om bijeenkomsten te organiseren waarbij een gedragscode wordt vastgesteld om een veilige omgeving te waarborgen.

Het gebouw van WORM is toegankelijk voor mensen met een fysieke beperking. Daarbij is de instelling, in lijn met haar missie, toegankelijk voor alle mensen met ideeën. Ook vergroot WORM de toegankelijkheid door een voor het publiek gunstig entreprijsbeleid te voeren. Een activiteit zoals een concert of optreden is vaak voor minder dan 12,50 euro te bezoeken en een deel van de activiteiten is gratis toegankelijk. Zo wil WORM het publiek laten kennismaken met haar

programma's. De raad is positief over de initiatieven die WORM ontplooit om de toegankelijkheid en sociale veiligheid te vergroten.

Een andere manier om toegankelijkheid te vergroten is digitalisering. WORM geeft aan dat op initiatief van RIB art space de mogelijkheid van een digitaal platform wordt onderzocht. Dat platform dient te fungeren als verlengstuk van het fysieke podium van WORM om de zichtbaarheid via de hybride programma's te vergroten. De raad ziet dit als een interessante ontwikkeling.

Bedrijfsmatige gezondheid

In de periode na het vertrek van de directeur-bestuurder in 2022 is ervoor gekozen om een raad-van-toezichtmodel te implementeren, wat de nodige onrust met zich meebracht. Een punt van aandacht was de rolinvulling op het gebied van toezicht. Als gevolg van de coronapandemie ontstond een tekort op de begroting. Onder de interim-directie werden strengere keuzes gemaakt in de programmering.

De instelling geeft aan dat zij over de jaren heen wel een gezonde bedrijfsvoering heeft gehad en dat zij in 2022 mede vanwege de coronacrisis een negatief resultaat heeft behaald. Voor de subsidieperiode 2025 – 2028 verwacht WORM dat de totale baten en lasten gelijk zullen blijven. De begroting is sluitend wanneer rekening wordt gehouden met de rente op het eigen vermogen.

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat de instelling financieel redelijk gezond is. De liquiditeit en het weerstandsvermogen laten een middelmatig risico zien. De solvabiliteit geeft een laag risico aan. De instelling beschrijft in het activiteitenplan de risico's en hoe zij hiermee omgaat.

WORM verzoekt om een subsidiebedrag van 615.623 euro. De raad stelt vast dat dit fors hoger is dan het bedrag van 387.200 euro dat de instelling in 2023 ontving. WORM geeft aan dat dit is gebaseerd op de gestegen kosten van honoraria, huur- en energielasten en de uitbreiding van de directie. Ook speelt fair pay een rol door toegenomen loonkosten. Gezien het aanzienlijke verschil had de raad daarover graag meer onderbouwing willen zien.

De instelling licht in de aanvraag beperkt toe hoe zij de principes uit de Governance Code Cultuur toepast; slechts drie van de acht principes zijn goed onderbouwd. De raad hecht eraan dat de instelling de code in het eerstvolgende jaarverslag nader heeft uitgewerkt. De aandacht dient daarbij uit te gaan naar de wijze waarop de instelling de principes van de code toepast en uitlegt; het onafhankelijk en integer handelen van bestuur en raad van toezicht; de wijze van borging van bewustzijn van rol, taken en verantwoordelijkheden van bestuur en raad van toezicht. Maar ook de naleving van wet- en regelgeving, invulling van

goed bestuur en omgang met (vermoedens van) mistanden en onregelmatigheden en de invulling van de toezichhoudende en adviserende rol door de raad van toezicht dienen te worden toegelicht. Volgens de statuten van de instelling moet de raad van toezicht uit drie leden bestaan, maar de raad heeft geconstateerd dat de raad van toezicht enige tijd uit twee leden bestond. Hij hecht eraan dat de instelling over een deskundige, diverse en onafhankelijk samengestelde raad van toezicht beschikt. In het kader van de duurzaamheid en robuustheid van de organisatie is een goed samenspel tussen bestuur en toezicht van groot belang.

Geografische spreiding

WORM is gevestigd in Rotterdam. Binnen de categorie Ontwikkelinstellingen zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaatsen van de aanvragers.